

специалистов по ИКТ. Проведено обоснование системы подготовки, учитывающей практические требования информационного общества и потребности ВУЗ-ов к организации учебно-воспитательного процесса. Указано на необходимость внедрения изменений в контексте имеющихся подходов или поиска новой методологической основы.

Ключевые слова: информационные технологии, система обучения, техническая подготовка, моделирования, компетентность, специалисты.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Малежик Петро Михайлович – кандидат фізико-математичних наук, старший викладач кафедри комп'ютерної інженерії та освітніх вимірювань Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Коло наукових інтересів: технічна і професійна підготовка майбутніх учителів інформатики та фахівців з ІКТ, методики навчання дисциплін комп'ютерної і програмної інженерії.

Малежик Михайло Павлович – доктор фізико-математичних наук, професор кафедри комп'ютерної інженерії та освітніх вимірювань Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Коло наукових інтересів: використання ІКТ в освіті, технічна і професійна підготовка майбутніх учителів інформатики та фахівців з ІКТ, методики навчання дисциплін комп'ютерної і програмної інженерії.

УДК 37.036 : 7.013

Мироненко Наталя

*Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРОЕКТУВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ»

У статті розкривається сутність, зміст та особливості особистісно орієнтованих технологій навчання та показується місце особистісно орієнтованого навчання у вищій педагогічній школі. Також у дослідженні проаналізовано принципи реалізації особистісно орієнтованого навчання у вищій школі, а також розглянуто можливі методи впровадження особистісно орієнтованого навчання для майбутніх вчителів трудового навчання під час вивчення дисципліни «Основи проектування та моделювання». Також у публікації наведено можливі приклади реалізації особистісно орієнтованих технологій на прикладі вивчення дисципліни «Основи проектування та моделювання» майбутніми учителями технологій.

Ключові слова: студенти, трудове навчання, фахова підготовка, особистісно орієнтоване навчання, конкурентноспроможність.

Постановка проблеми. Потреби сучасного суспільства до фахівців у галузі виробництва та обслуговування вимагають від вчителів загальноосвітніх навчальних закладів та педагогів-науковців розробки нових педагогічних ідей і технологій, що стосуються особистісно орієнтованого навчання. Це зумовлено тим, що саме таке навчання дає змогу розвинути здібності вихованців, тим самим зробити їх конкурентноспроможними на ринку праці.

Особливого значення сьогодні набувають особистісна художньо-творча самореалізація майбутніх фахівців, на що спрямовуються і зміст, і технології навчання і виховання.

Тому **метою** нашого дослідження є теоретичне обґрунтування особистісно орієнтованих технологій, які застосовуються в процесі викладання дисципліни «Основи проектування та моделювання» для майбутніх вчителів трудового навчання. Саме вивчення даної дисципліни, на нашу думку, дає можливість у повній створити умови для самовираження і саморозвитку студента. Однією з технологій, яка дає можливість реалізувати ці умови, є особистісно орієнтована технологія навчання, у центрі якої перебуває особистість студента, її самобутність, самоцінність. Дана технологія навчання

зорієнтована на особистість студента, створення умов для його самовираження і саморозвитку.

Методи дослідження. Теоретичні: аналіз і синтез – з метою вивчення науково-методичної літератури з питань впровадження особистісно-орієнтованого навчання у навчальний процес вищих навчальних закладів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особистісно орієнтована технологія навчання останнім часом привертає увагу багатьох дослідників у галузі педагогіки, психології та методики навчання. Таким чином, психолого-педагогічні та дидактичні основи особистісно орієнтованого навчання досліджені вченими Г. Баллом, І. Бех, В. Загвязинським, С. Сисоєвою, О. Савченко, В. Кан-Каліком, О.М. Пехотою, І. Підласим, І. Якиманською та ін. У працях цих науковців розкривається сутність особистісного підходу в навчально-виховному процесі, його значення як базової ціннісної орієнтації сучасного педагога. З точки зору психології як теоретичних так і методологічних особливостей основ особистісно діяльнісного підходу розглянуто у працях Б. Ананьєва, Л. Виготського, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна та ін., у яких зазначається, що особистість сама формується у процесі своєї діяльності та у спілкуванні з іншими людьми, а також визначає характер цієї діяльності та спілкування.

Виклад основного матеріалу. Головним принципом розробки технології особистісно-орієнтованого навчання є визнання індивідуальності дитини, створення необхідних і достатніх умов для її розвитку. Особистісно-орієнтоване навчання має забезпечити розвиток і саморозвиток особистості, виходячи з виявлення його індивідуальних особливостей. Технологізація особистісно-орієнтованого процесу передбачає спеціальне конструювання навчальних текстів, дидактичного матеріалу, методичних рекомендацій до його використання, типів навчальних діалогів, форм контролю за особистим розвитком студентів у ході оволодіння знаннями [4].

Особистісно орієнтована технологія навчання передбачає співпрацю та співтворчість студента та викладача. Головним суб'єктом навчального процесу є студент. Основним завданням викладача у процесі навчального процесу є спостереження за розвитком здібностей студентів, визначити особисті переваги у роботі з навчальним матеріалом, розкрити та розвинути їх індивідуальні здібності. Зважаючи на це особистісно орієнтоване навчання має на меті: розвивати індивідуальні пізнавальні здібності кожного студента, допомогти їм пізнати себе, самовизначитись та самореалізуватись, сформувані в них культуру життєдіяльності, яка дає змогу продуктивно будувати своє життя.

Особистісно орієнтоване навчання у вищій школі ґрунтується на певних принципах [2]:

- пріоритет індивідуальності, самоцінності студента, який є суб'єктом навчального процесу;

- співвіднесення освітніх технологій на всіх рівнях освіти із закономірностями професійного становлення особистості;

- визначення змісту освіти рівнем розвитку сучасних соціальних, інформаційних, виробничих технологій і майбутньої професійної діяльності;

- випереджувальний характер освіти, що забезпечує формування професійної компетентності майбутнього фахівця;

- визначення дієвості освітнього закладу організацією навчального середовища;

- врахування індивідуального досвіду студента, його потреби в самореалізації, самовизначенні, саморозвитку.

Виконання даних умов дає можливість формуванню і всебічному розвитку особистості, розвитку її творчих здібностей, розкриттю індивідуальності.

Особистісно орієнтоване навчання у вищих навчальних закладах потребує удосконалення змісту освіти, форм і засобів її реалізації, спрямованих на формування і розвиток його особистості, для формування конкурентоспроможного фахівця у своїй галузі.

Для реалізації особистісно орієнтованого навчання слід корегувати лекційно-семінарські та лабораторні заняття введенням елементів монолога студента, діалога, полілога, опори на творчий потенціал та індивідуальні можливості і здібності студентів, співпраці, співтворчості, ігрової форми навчання з вільним вибором ролей, проблемних та навчальних ситуацій. Важливого значення набуває формування у майбутнього вчителя почуття толерантності і емпатійності, які можна розвинути за допомогою такого технологічного прийому, як обмін думок. При вивченні дисциплін професійно-педагогічного блоку слід враховувати соціальне замовлення суспільства на розвиток особистості та враховувати фундаментальні педагогічні дослідження з цієї проблематики, реалізацію методологічних знань з особистісно орієнтованого навчання в практиці на основі поступовості, оновлення, традицій і новаторства. Особливу увагу слід звертати на розвиток професійно-прикладної підготовки майбутніх вчителів, здатних до постійного самопізнання, саморозвитку, самореалізації і самовдосконалення в процесі практичної діяльності в середньоосвітніх навчальних закладах [1].

Ефективність особистісно орієнтованої освіти значною мірою залежить від правильно побудованого її змісту, до якого ставлять такі вимоги:

- навчальний матеріал повинен забезпечувати виявлення змісту суб'єктивного досвіду студента, в т. ч. досвіду його попереднього навчання;
- виклад знань викладачем (у підручнику) повинен бути спрямований не лише на розширення їх обсягу, структурування, інтегрування, узагальнення, а й на постійне перетворення набутого суб'єктивного досвіду кожного студента;
- у процесі навчання необхідне постійне узгодження досвіду студентів з науковим змістом здобутих знань;
- активне стимулювання студента до самоцінної діяльності, можливість самоосвіти, саморозвитку, самовираження;
- конструювання і організація навчального матеріалу у такий спосіб, щоб студент сам вибирав зміст, вид і форму при виконанні завдань, розв'язуванні задач тощо;
- виявлення та оцінювання способів навчальної роботи, якими користується студент самостійно, постійно, продуктивно [3].

До найпоширеніших засобів забезпечення особистісного підходу відносять (В. Серіков): світоглядні парадокси, проблемні ситуації, показ криз, що призводять до створення наднових теорій; фундаментальні експерименти та їх обговорення; авторські пізнавальні задачі, вправи, дидактичні ігри; засоби автоматизованого контролю; парадоксальні досліди, висунення гіпотез; рефлексію логіки викладу; спостереження та експерименти; ефективні технології навчання; різноманітність форм самостійної роботи; розповідь про історії наукових революцій; зміни парадигм та їх значення для розвитку науки та ін.

Отже, можна виділити спільні ознаки різноманітних педагогічних методик і технологій, які дозволяють реалізовувати особистісно орієнтовану освіту:

- основною метою є розвиток та саморозвиток особистості з урахуванням його здібностей, нахилів, інтересів, ціннісних орієнтацій і суб'єктного досвіду;
- створюються умови для реалізації та самореалізації особистості;
- можливість обрання студентами змісту, засобів, методів, форм навчання, що забезпечує їх особистісний розвиток;
- варіативність;
- кінцевим продуктом є не лише здобуття знань, вироблення умінь і навичок, а й формування компетентностей.

Отже, особистісно орієнтоване навчання забезпечує перетворення студента з пасивного спостерігача, який засвоює знання та досвід, на активного співрозмовника та співробітника, суб'єкта навчально-виховної діяльності, продуктивної праці.

Зважаючи на вищесказане, можна зазначити, що особистісно орієнтоване навчання можна максимально реалізувати під час викладання дисципліни «Основи проектування та моделювання» для майбутніх вчителів трудового навчання. Так, вже починаючи з читання лекцій студенти залучаються до діалогу, наводячи приклади з їх навчальної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах, вирішення поставлених проблемних запитань та ситуацій, що підвищує їх активність на зацікавленість у вивченні дисципліни. Під час вивчення теми «Вимоги до оформлення творчих проектів» перед студентами постає проблема вибору теми власного творчого проекту, яку вони самостійно обирають згідно свої особистих здібностей, вподобань та можливостей. Вже починаючи з цього етапу викладач виступає в ролі консультанта, який може направити та скоректувати діяльність студента, а вся основна робота є лише особистою індивідуальною справою самого студента. Розглядаючи будь-яку нову тему дисципліни викладач постійно задіює студентів приймати активну участь у вивченні нового матеріалу. Крім залученні слухачів до діалогу та вирішенні проблемних ситуацій вони також приймають участь у навчальних іграх. Наприклад, під час вивчення теми «Реклама виробу» після викладення основних теоретичних положень студентам пропонується розділитись на невеликі групи та пограти у «рекламні агентства», які повинні протягом певного часу створити рекламу конкретному або обраному самостійно продукту праці або послугі. Такі ігрові ситуації допомагають розвантажити навчальне середовище, зацікавити у вивченні нового матеріалу, розвивати здібності студентів, виявляти індивідуальні особливості кожного студента.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, одним із пріоритетних напрямів у професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів взагалі, та вчителів трудового навчання зокрема, є впровадження особистісно орієнтованих технологій у навчальний процес. Саме у процесі навчання закладаються основи особистісно орієнтованої педагогіки, технологічної грамотності та педагогічної майстерності. Такий підхід дає можливість майбутньому вчителю швидше адаптуватися в умовах сучасної школи до професійної діяльності, успішно розв'язувати проблемні ситуації, що можуть виникати під час навчально-виховної роботи, вміти визначати оптимальні умови педагогічного впливу, аналізувати результати своєї діяльності.

Подальшої розробки на сучасному етапі потребує питання підготовки майбутніх вчителів трудового навчання до здійснення особистісно орієнтованого навчання в процесі педагогічної практики, позааудиторній діяльності та ін.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Пехота О.М. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / [О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.]. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.
3. Педагогіка [Текст] : навч. посібн. для студ вищих пед. закл. осв. / М.М. Фіцула. – Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 1997. – 189 с.
4. http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/35234

Mironenko Natalya

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University

PERSONALLY ORIENTED TRAINING IN THE PROCESS OF TEACHING DISCIPLINE «BASICS OF DESIGN AND MODELING»

The article reveals the essence, content and features of personally oriented learning technologies and shows the place of personally oriented instruction in the higher pedagogical school. Also, the study analyzes the principles of implementing personally oriented education in higher education, and also examines possible

methods for introducing personalized orienting training for future teachers of labor training in studying the discipline «The Basics of the Project and Modeling».

The purpose of our research is the theoretical substantiation of personally oriented technologies that are used in the course of teaching the discipline «Fundamentals of design and modeling» for future teachers of labor education. It is the study of this discipline, in our opinion, makes it possible to fully create the conditions for self-expression and self-development of the student. One of the technologies that makes it possible to realize these conditions is a personally oriented technology of learning, in the center of which the student's personality, identity, self-worth is determined. This technology of education is oriented on the personality of the student, creating conditions for his expression and self-development.

Also in the publication are possible examples of realization of personally oriented technologies on the example of studying the discipline «The basics of the project and modeling» by future technology teachers. It is in the process of learning that the foundations of personality-oriented pedagogy, technological literacy and pedagogical skills are laid. This approach enables the future teacher to adapt faster in the conditions of a modern school to professional activity, to successfully solve problem situations that may arise during educational work, to be able to determine the optimal conditions of pedagogical influence, to analyze the results of their activities.

Keywords: students, labor training, vocational training, personality-oriented training, competitiveness.

Мироненко Наталья

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ «ОСНОВЫ ПРОЕКТИРОВАНИЯ И МОДЕЛИРОВАНИЕ»

В статье раскрывается сущность, содержание и особенности личностно ориентированных технологий обучения и показывается место личностно ориентированного обучения в высшей педагогической школе. Также в исследовании проанализированы принципы реализации личностно ориентированного обучения в высшей школе, а также рассмотрены возможные методы внедрения личностно ориентированного обучения для будущих учителей трудового обучения при изучении дисциплины «Основы проектирования и моделирование». Также в публикации приведены возможные примеры реализации личностно ориентированных технологий на примере изучения дисциплины «Основы проектирования и моделирование» будущими учителями технологий.

Ключевые слова: студенты, трудовое обучение, профессиональная подготовка, личностно ориентированное обучение, конкурентоспособность.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Мироненко Наталя Василівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: професійна підготовка майбутніх учителів технологій, підготовка фахівців галузі «Готельно-ресторанна справа».

УДК 378.011.3-051:373.3

Опанасенко Наталя

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Стаття присвячена розкриттю питання формування предметної компетентності в майбутніх учителів початкової школи. Розкривається суть понять «компетентнісний підхід», «компетенція», «компетентність», «предметна компетентність». На прикладі курсів «Загальні основи педагогіки», «Дидактика» розглядаються педагогічні технології, зокрема розвивального, проблемного, особистісно орієнтованого навчання, інтерактивного навчання, форми та методи організації навчання (групова, парна, фронтальна, індивідуальна робота), що сприяють формуванню предметної компетентності в студентів. Одним із важливих напрямків є самостійна навчальна робота студентів. У статті подаються завдання для самостійної роботи із «Загальних основ педагогіки», «Дидактики». Доводиться думка про те, що правильно організована самостійна робота сприяє розширенню і закріпленню знань і